

Vd:s ledare SSF Nyhetsbrev, november 2018

Heja forskningsinfrastrukturen - leve MAX-IV och ESS!

Forskningsinfrastruktur är en strategisk faktor för Sverige. Därför är det av yttersta vikt att både MAX-IV och ESS sätts i drift och att synkrotronljus och neutronstrålar når en bred användning bland forskare och inom industrin.

Stiftelsen SSF har gjort betydande satsningar på flera laboratorier, som till exempel elektronmikroskopi. Det handlar om drygt 100 miljoner kronor varje år. Våra aktuella insatser är en forskarskola för neutronspridning och karriärstöd till nyckelpersoner som driver en forskningsinfrastruktur. Dessutom satsar vi på forskare eller ingenjörer som utanför den gängse fakultetskarriären (professorsspåret) själva skapar nya vetenskapliga metoder, instrument eller tekniker. Lysande exempel på ovanstående är några av stiftelsens projekt för att utveckla strålrör och instrument vid MAX-IV. Vi uppmuntrar också till att resurserna från våra större rambidrag används till investeringar och drift av instrument. Här finns utrymme för större uttag, om bara forskarna vill. Det avgörs ofta av prioriteringar. Min poäng är att det inte i sig saknas medel i det svenska systemet.

Nyligen visade en rapport från VR på brister i projektstyrningen vid MAX-IV med förseningar av flera strålrör. Utan fortsatt stöd från huvudintressenterna valde direktören Christoph Quitmann att säga upp sig. Jag hyser här stor respekt för Quitmanns arbete, vilket bland annat resulterat i att accelerator och lagringsring fungerar som de ska samt att tre strålrör öppnats för användning. Han har också på ett föredömligt sätt spritt kunskap och intresse för MAX-IV och synkrotronljusanvändning i breda lager i landet. Goda forskningsresultat genereras och publiceras redan.

Den nya styrelsen för MAX-IV vill införa en tydligare delegationsordning och förstärka projektledningsfunktionen. Det handlar till en stor del om att prioritera i listan av önskade strålrör och experimentstationer. Likaså, menar jag, är det väsentligt att projektet ges större och verkligt långsiktigt garanterad finansiering. Sådana utfästelser ger staten lämpligast genom VR. På universitetssidan pågår arbete för att samla sig till gemensamma insatser, både i form av pengar och persontid till MAX-IV. De insatserna behöver absolut höjas framgent. Kanske flera lärosäten kan göra som Lunds universitet förtjänstfullt gjort – att fördela fakultetsanslag till uthålliga satsningar på infrastruktur. Jag hoppas det. Till sist, missa inte KIT-filmen om ESS som vi just släppt – i samproduktion mellan SSF, VR och Vinnova!

Lars Hultman, vd SSF